

עטרת שרוב

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרון בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנטיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת מטות

בס"ד, עש"ק פרשת מטות
כ' תמוז תשע"א - שנה ב' גליון פ'

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

ירושלים	הרה"ג מוצ"ש	ר"ת
7:07	8:23	9:00
7:23	8:26	8:57
8:03	9:08	9:40
8:19	9:27	9:59

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדִינִים אַחַר תְּאַסֵּף אֶל עַמּוּדָךְ. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הִחְלִצוּ מֵאֲתֵכֶם אֲנָשִׁים לַעֲבָא וַיְהִי עַל מִדְּוָן לְתֵת נִקְמַת הַיּוֹי"ה בְּמִדְּוָן (לכ א-ב).

שבמדיון, אבל מה שאמר משה רבינו 'נקמת הוי"ה' בא לומר להם שצריכים אתם לנקום מהמדינים לשם שמים כדי לעלות את הניצוצין, ולא לשם נקמה גופא.

והנה בגלל שמושה רבינו פירש מאשתו כמו שאמרו חז"ל (שבת פז), א"כ לא היה לו כבר קשר ושייכות למדין, ולכן לא היה בכוחו לברר ולתקן את המדינים עד תכליתו, ולזה שלח בדוקא את פינחס כי אבי אמו היה יתרו כמו שאמרו חז"ל (סוטה מג), ולכן היה בכוחו לתקן ולברר את המדינים.

ולפי"ז מובן למה נתעלמה ממושה רבינו הלכה שקנאים פוגמים בו כמאמרם ז"ל (סנהדרין פב), משום שמושה רבינו לא היה כבר שייכות וכוח לברר אותם, רק פינחס לכד ולכך ראה מעשה ונוכר הלכה.

ולזה אומרים חז"ל (רש"י במדבר לא ו במדבר כ ב), שהיה בלעם מפריח מלכי מדין בכשפים והוא עצמו פורח עמהם, והראה להם את הציץ שהשם חקוק בו והם נופלים. ולמה בדוקא ע"י הציץ, משום שציץ"ג בגי' ק"ץ, לרמז שע"י שפינחס תיקן חלקי השכינה שהיו במדין, נעשה בחינת קץ וגאולה פרטית שהוא הכנה לגאולה הכללית בב"א.

(רעוא דרעוין תש"ע לפ"ק)

רבינו לתקן את החלק הטוב של קין, ועכשיו אמר לו הקב"ה שהגיע זמנך למות, ולכן אתה צריך לגמור ולברר חלקך בתיקון חלקי השכינה שבקין, ולכן מיתתך תלויה בגמר תיקונו של קין.

וזהו אמרו 'נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים' היינו 'נקם' בגי' ק"ץ, כי הרי כל תיקון הנעשה בעולם הוא בחינת קץ וגאולה, 'נקמת בני ישראל' כל הניצוצין השייכים לישראל שהם מבחינת הבל כמושה, 'מאת המדינים' המדינים בגי' ק"ץ, היינו לתקן את חלקי השכינה שהיו אצל המדינים מקין. 'אחר תאסף אל עמוך' שמשום שהגיע זמנך למות, ולכן צריך אתה לגמור לברר חלקך בתיקון חלקי השכינה שבקין, ולכן מיתתך תלויה בגמר תיקונו של קין.

ולכן מיד 'וישלח אתם משה אלף למטה לצבא' היינו כי 'אלף למטה' בגי' ק"ץ ה', ששלח אתם משה לתקן השכינה, ואז יהיה קץ לגלות השכינה, ועי"ז יהיה 'לצבא' היינו 'צבא' בגי' היחוד הוי"ה אדנ"י עם השני כוללים.

ולכן אמר הקב"ה 'נקמת בני ישראל' משום שבני ישראל הם דורו של משה הנקראים דור דעה (זוה"ק ח"ב סב:) שהיו ענפים משורש נשמת משה שהיה מבחינת דעת (זוה"ק ח"ב רכא), ולכן גם הם היו צריכים לתקן את הניצוצין

פרש"י ז"ל: 'אע"פ ששמע שמויתתו תלויה בדבר, עשה בשמחה ולא אחר. צריך לדעת למה באמת מיתתו של משה תלויה ב'נקמת בני ישראל מאת המדינים'. ועוד צריך לדעת למה 'מאת המדינים' ולא מהמואבים כמו שכבר הקשה ע"ז רש"י עיי"ש. ועוד צריך לדעת שנוי הלשון, שהקב"ה אמר 'נקמת בני ישראל' ומשה אמר 'נקמת הוי"ה'. ועוד צריך להבין שהקב"ה אמר למשה 'נקום נקמת' אתה בעצמך, ולמעשה שלח משה את פינחס במקומו.

והנראה לומר, שזה מבואר ממרן האריז"ל (לקו"ת שמות ויתרו), שמושה רבינו היה גלגולו של הבל, ויתרו שהיה כהן מדין היה מצד הטוב של קין, והנה ארז"ל (ב"ר כב ז) למה הרג קין הבל אחיו, בשביל תאומה יתירה שנולדה עם הבל, ולכן לקח עכשיו משה רבינו שהוא הבל את צפורה בתו, שהיא היתה התאומה יתירה שלו עיי"ש. עכ"פ רואים שהמדינים היו משורש קין, כי הרי יתרו היה הראש שלהם, ולכן עי"ז שמושה רבינו הלך למדין ולקח את צפורה, התחיל לברר כל הכוחות הקדושה שיצאו מקין הנמצאים במדין, כי הרי איתא בווה"ק (ח"ב סט.) דלית סטרא אחרא דלית ביה נהירו דקיק זעיר מסטרא דקדושה. וזהו תיקונו של משה

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

**נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים
אַחַר תְּאַסֵּף אֶל עַמּוּיָהּ (לב א).**

וקבלנו מהצדיק הקדוש רבי משה לייב מסאסוב שכל מה שיש בקדושה יש כנגדו קליפה, הן דבר קטן הן דבר גדול, זה לעומת זה (קהלת ז יד) ממש, כדי שיהיה הבחירה חופשית לדבק עצמו בזה או בזה, וכן הוא בדברי מרן הבעש"ט, ולולא רחמי השם יתברך ששולח ניצוץ משה לצדיק אמת, ובוה מקבל הכל בשמחה ובלב נשבר ונכנע, והם נופלין לבאר שחת והצדיק מאיר לדור דור, וזהו 'נקם וְשָׂלְטָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים' גם 'אחר תאסף אל עמיה' תשפיע אור משער החמשים להאיר נפש הצדיק באור התורה ורויה, אמן כן יהי רצון.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

**וְאַנְחֵנו נְחַלְצֵ חַטִּים לְפָנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
אֲשֶׁר אִם הִבִּיאֲנֵם אֶל מְקוֹמָם וְיָשֵׁב טַפְּנוּ
בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יִשְׁבֵי הָאָרֶץ (לב יז).**

אפשר לומר בדרך רמז, שבני ישראל צריכים לקיים כל התרי"ג מצוות במסירות נפש, וכל שכן על מצוות שבת ומילה וחודש, כמו שרואים (מגילת אנטיכוס) שהיוונים גזרו על שבת ומילה וחודש כי הם שורש היהדות, ובני ישראל מסרו עצמם על קידוש השם, והיו שומרים את כל המצוות. והו 'ואנחנו נחלצו במסירות נפש' החיים' ר"ת ח'ודש ש'בת י' דברות מ'ילה, שכל המצוות צריכים לקיים 'לפני בני ישראל' אפילו מתוך דחקות, 'עד אשר אם הביאנכם אל מקומם' עד שהשם יתברך ירחם עלינו ויביא אותנו לארץ ישראל, ויהיה הגאולה שלימה במהרה, 'וישב טפנו בערי המבצר' ולא יהיה לנו שום פחד מ'פני ישיבי הארץ' מהגויים.

(מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא)

**בְּנֵי לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וְגֵדְרֹת לְעִנְיָכֶם
וְהִצִּיא מִפִּיכֶם תְּעִשׂוּ (לב כד).**

'הוציא מפיכם תעשו' לתיקון הדבור על ידי לימוד תורה לשמה. 'הוציא' חסר ואו, וכל 'הוציא' באורייתא דכוותיה חסר ואו. היינו 'הוציא מפיכם' אפילו בלא חיות ודביקות, אעפ"כ 'תעשו' כח גדול יש למוציא שפתיו, להמשיך חיות ולעורר הרוחניות כידוע.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

**וְאֵת נְבוֹ וְאֵת פְּעֵל מְעוֹן מוֹסֶבֶת שֵׁם (לב
לח).**

לא שינו את שמם אלא שהוסבו אותם לקדושה, כגון 'נבו' שהיה מתחלה נקרא על שם שער החמשים של הטומאה של אל נכר, והם שעבדו שקץ הוה שרצו לבלוע כל השפע לעצמם, וכשישראל כבשו הוסב 'נבו' על שם קדוש שער החמשים של הקדושה נו"ן ב"ו.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיֵּאִיר בֶּן מְנַשֶּׁה הַלֵּף וַיִּלְכַּד אֶת חוֹתְיָהֶם וַיִּקְרָא אֶתְהֶן חוֹת יֵאִיר (לב מא).

נמשך במסורה עשרה פסוקים רישיהן וסופיהן חד [שראש וסוף הפסוק הם מאותו תיבה], דין, ואידך והבש"ט אָשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יִאָכַל בָּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבְּשֵׁר כָּל טְהוֹר יִאָכַל בְּשֵׁר (ויקרא יט). והלויים יסמכו את ידיהם על ראש הפרים ועשה את האחד חטאת ואת האחד עלה להו"יה לכפר על הלויים (במדבר ח יב). בפסוק תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאָרֶץ בְּיִשְׂרָאֵל וְשָׁבוּ בְּפֶסַח (ויקרא כג טז). למררי משפחת המוקלי ומשפחת המושעי אלה הם משפחת מררי (במדבר ג לז). הו"יה אֶלְהֵיךָ הוא עבר לְפָנֶיךָ הוא יְשִׁמֵד אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וַיִּדְשָׁתֶם יְהוֹשֻׁעַ הוא עבר לְפָנֶיךָ בָּאֲשֶׁר דָּבַר הו"יה (דברים לא ג). ומקנה רב ה'יה לְבָנֵי רְאוּבֵן וְלְבָנֵי גַד עֵצוּם מֵאֵד וְרָדָא אֶת אֶרֶץ יַעֲזֹר וְאֶת אֶרֶץ גְּלָעָד וְהִנֵּה הַמְּקוֹם מְקוֹם מְקַנָּה (במדבר לב א). והלחת מעשה אלהים ה'יה והמקטב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת (שמות לב ט). כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לְכֶם יִהְיֶה לְאֵלֶּיךָ כִּיִּרְדַּק עֵשֶׂב נִתְּנִי לְכֶם אֶת כָּל (בראשית ג). וְנָפַשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלְפֵי וּמִקְסָם לִיהְוֶה שְׁנַיִם וְשִׁלְשִׁים נָפֶשׁ (במדבר לא ז).

ובלדתי בהיותי כבר עשרים ושמונה שנה, הייתי במדינות אונגן, ואמרתי בסעודה שלישית על עשרה פסוקים דרישהו וסופיהן חד.

דין 'ויאיר' הוא בחינות אור הבהר, ['ויאיר' אתון או"ר, ושני יודין' הם כ' של כ'תר] עתיק יומין, [שכתר הוא בחינת עולם עתיק יומין], 'בן מנשה' [שהוא הכתר] דוחה את הגבורות, [היינו ש'בן' הוא בחינת שם ב"ן מספר יוד זה וזו הה, שהוא בחינת גבורות, ו'מנשה' הוא מלשון שכתה ורחייה, מלה"כ 'ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי שני אלהים' (בראשית מא נא) ע"י"ש בחוקוני. וסדר הכתוב 'ויאיר' שכח הכתר 'בן' הגבורות 'מנשה' דוחה את הגבורות]. והוא [הכתר עתיק יומין] יתיב על כורסייא [דשביבין] דשמות אלהים לאכפייא להון [וה"ק ח"ג קכח]: [שהכתר יושב על כסא של שביבי אש שמות אלהים כדי להכניע אותם]. וגם 'ב"ן מנשה' עולה ואמ"ת, שער החמישים כתר (פע"ח שער הק"ש פ"ה). 'הלך וילכד את חותיהם' חותיהם עולה דע"ת של הגבורות אלהים, [שבדעת יש חסדים וגבורות כידוע]. הוא 'הולך' ומתפשט 'ולוכד' וכובש אותם, והמתיק אותם, עד שקרא אתהן 'חות יאיר' שכלם מסכימים לרחמים על ישראל ולרצון, ולהמשיך הארה ואור וחיים על ישראל אכ"ר.

והארכתי אח"כ בשאר הפסוקים עיין במסורה. 'והבשר' סוד חכמה. שמשם מתחילין שמות אלה"ם כורסייא חשמי"ל, 'אשר יגע בכל ממוא', כמו שהיה בעת חטא אדה"ר 'ובשר בשדה טריפה' (שמות כב ל). [וה"ל מרן הארז"ל בעין חיים (שער ט"ז פ"ו) כן מצות הטרפה, היא הרע שברפ"ח ניצוצין דקליפת נגה, שנטרפה מן הכלב הרע שבקליפה, שהוא סוד ב"ן מלכות של הקליפות הרע, וכשחוזרת למוטב נתקנה בב"ן מ"ן דקדושה, וזה הטרפה הוא מלבוש העליון דחשמי"ל, הנקרא בשר שנטרפה מאדה"ר, והו"ו 'ובשר בשדה טריפה'], 'באש ישרף' של גיהנם, 'כל טהור יאכל בשר' גורם יחוד עליון באש להבת שלהבת, לדבקה בו, וכל זה עיין היטב בספר קול ברמה על האידרא רבה [וה"ק ח"ג קכב].

'והלויים יסמכו וגו' לכפר על הלויים' בסוד 'ועבד הלוי הוא' (במדבר יח כג) בסוד בינה (פע"ח שער נפילת אפים פ"ד). 'בסכ"ת תשבו שבעת ימים' בסוד החסד. שהוא יומא דאזיל עם כולחו יומין (ע"ה שער כה ד"ב). ואמרו בוהר (ח"ג קג): קדמאה לאושפיון, [וזה לשון הוהר, ואמר רבי אבא, כתיב 'בסכות תשבו שבעת ימים' ולבתר 'ישבו בסכות', בקדמיתא 'תשבו', ולבתר 'ישבו'. אלא, קדמאה לאושפיון. תנינא, לבני עלמא]. ומספרם אברהם סוכה, יצחק סוכה, יעקוב סוכה, משה סוכה, אהרן סוכה, יוסף סוכה, דוד סוכה, במספר מכוין 'בסכת תשבו שבעה ימים' אלא שיעקוב דוד מלאים בסוכה, ואח"כ 'ישבו בסכ"ת' בני עלמא. והארכתי גם בזה הרבה (עיין עוד באריכות בספריו אזה"ח ויקרא רמח: עשירית האיפה קלד:).

'למררי' וגו' אלה הם משפחת מררי" בסוד גבורה, בחינת מרירות. 'יהו"ה אלהיך וגו' כאשר דבר יהו"ה בתפארת, שהוא בחינת שם הו"ה. 'ומקנה' רב' בדעת. 'הנהה המקום מקום מקנה' דעת קני"ת (ויקרא א ו). והארכתי בזה הרבה, בסוד ששה קצוות שברעת, ששה פעם א"ל מספר 'מקום'. 'ומקנה ר"ב' דעת כידוע (ע"ה שער י"ז פ"ג) ע"ב ק"ל [מספר ר"ב]. 'מקום מקנה' שגמשך ליסודה ששם שלשה פעם אדניי [מספר מקנה] כידוע.

'הלח"ת מעשה אלהים וגו' חרות על הלח"ת, [הלוחות הם סוד] נצח והוד [הקדמת תיקו"ז יא].

'כ"ל רמש אשר הוא חי וגו' את כ"ל, כל הוא יסוד. 'ונפ"ש אדם וגו' שנים ושלשים נפ"ש, נפש הוא סוד מלכות שמים.

כל אלה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן, והארכתי בזה הרבה.

ולא באתי כאן אלא לעורר לבבות טהורות, שילכו בתורה, לעבוד השם בכל לב וכל נפש באמת. ובמסכה זאת היה שם צדיקים, אחד מוהר"ר מענדל (הענדלעם, ראש החרבה באשוואר), תלמיד הרב הקדוש מו"ה אייזיק מקאליף, והשני לו מוהר"ר זאב וואלף (גולדבערג, אב"ד ראצנעקער, נסתלק י"ג סיון תר"י בארה"ק, ונזכר גם במגילת סתרים (ר"ה שנת תר"ו) ע"ש) תלמיד הנ"ל, ואמרו אי לא אתינא וכו' הכא אלא למשמע מלה דא סגי (וזהר ח"ב קכא). ובפיהם היה שגור כל כתבי האר"י על פה ממש. השם יזכנו לעבדו בלב אמת, ולסכול באמת, והשם יתברך יטהר לבי עם אהבת ישראל אכ"ר.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

חיוב הנחת תפילין ר"ת. סימן לד (ו)

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חיוב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזה"י בכל גליון ענין אחד מדבריו.

כלל אחד מכללי התורה

שתורתו משפה ולחוץ (סנהדרין ק:), אבל כל המחלוקת בין אנשי עצתו של יוצר בראשית שתיהם אמת ועתיד להתקיים בימי מלך המשיח³.

דאיה שאין הנביא יכול להכריע

ובצרת הבת דיקדוק, על מדוכה זאת ישב חגי הנביא (יבמות טז.)², היינו שלא היה במנין סנהדרין ולא אמר בנבואה, כיון שלא היה במנין אלא על מדוכה זאת ישב והורה הלכה כדרך חכם מן החכמים, ולכן חלקו עליו בית שמאי.

הכרעת הלכה למעשה

מעתה כשמסכימים בשתי מתיבתות, מתיבתא דרקיעא ובית דין של מטה, כולם מסכימים בהלכה אחת, אסור לחלוק, כי הדעה שניה הוא שקר, אבל בכל מחלוקת שבש"ס שניהם אמיתיים וצודקים, אלא להלכה למעשה לשעתה, כעת שבטלו סנהדרין הכריעו באיזה מקומות כאחד מהם, ובהרבה מקומות הניחו לחכמי הדור וסתמו והעלימו דבריהם, וזה הסבה בהלכה שראו ברוח קדשם שכך צריך לינהוג בימי הגלות, הכריעו הלכה למעשה כאחד מהם, ובמקומות שראו שיש כמה שרשים שצריכין לינהוג כך ויש שרשים של נשמות שצריכין לינהוג היפך, העלימו חכמי הש"ס ברוח קדשם את דבריהם וסתמו דבריהם להניח לחכמי הדור שיכריעו הלכה כפי צורך הדור:

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

לחלוק עליהם, אף שיעמדו סנהדרין אחרים גדולים מהם בחכמה, אין כח לחלוק על מנין הרבים לפרש המקרא בדרך אחר, כי כיון שהיה נביא אמת במנינם לפרש המקרא בדרך אמת, ואין כח אף ביד אליהו לחלוק עליהם, והלכת זאת נקבעת לדור דור. וכל זה אם היו מסופקים בפירוש הכתוב, אבל מילתא דתליא בסברא, אין חילוק בין שמואל הנביא ליפתח, ויכולין ב"ד הקטן מהם לחלוק על ב"ד שקדמו להם אף שהיו גדולים ונביאים. אבל לבטל תקנה או מנהג בעיני ב"ד גדול מהראשונים, ואם הוא מיגדר מילתא ופושט אסורו בכל ישראל, אפילו אליהו ובית דינו אינו יכול לבטל, דהא קיימי בלא תסור, וליכא למימר בגוונין אילין האי תורה והאי תורה. וכן אם נתאספו כל חכמי ישראל שבאותו הדור ונמנו וגמרו הלכה וכל ישראל קבלוהו עליהם שלא לחלוק עוד על הלכה זאת, כמו כן אסור לשום דור לחלוק עליהם. ומזה הענין ניסתם הגמרא שלא לחלוק עוד על סברת הגמרא, אבל עשרת השבטים שלא היו במנין זה, יכולין לחלוק על הגמרא גם כן, ומממת זה ישתנו הרבה הלכות בימי ביאות משיח ב"ב באסיפות כל חכמי ישראל ב"ב, עכ"ל. וע"ע מש"כ בעשרה מאמרות (מאמר חקור דין ח"ב פ"ח).

ג. וז"ל הגמ': בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש אמרו מי לך ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר"ע הלכו ועמדו על פתח ביתו נכנסה שפחתו אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לרבי יהושע והושיבוהו על מטה של זהב אצל רבי אמר לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו בן לעזריה חבירו קרא עליו המקרא הזה נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א"ל ומי הוא עקיבא בן יוסף א"ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם בהלכות לפי שיש עמו שלש מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת הבת אסורה וכו'.

ועוד אגיד לך כלל אחד מכללי התורה, אף שהנביא בנביאות שלו אין לו עסק בדיני תורה, כי לא בשמים היא (דברים ל יב), ובית דין שלא הכריעו עדיין הלכה, ובא להם נביא ואמר כך אמר לי השם הלכה זאת, הרי הוא נביא שקר ונהרג. אף על פי כן אם כבר הכריעו בית דין הלכה, כגון עמוני אסור ולא עמונית (יבמות עז:עז.)⁴, ובית דינו של בועז הכריעו כך, וגם בית דינו של שמואל כל הסנהדרין פה אחד, ושמואל הנביא היה במנין זה, ונפסק כך הלכה ופשט בישראל, ואמר הנביא אמר לי השם שיפה הכרעתם וכך הוא האמת הלכה למעשה, וצד השני עמוני ועמונית הוא שקר גמור טעות, הרי זה נביא אמת, כיון שכבר הרי בלאו הכי הכריעו הלכה. אבל כיון שהיה נביא במנינים, אי אפשר לשום סנהדרין שבועולם לחלוק ולבטל מה שכבר הכריעו הראשונים והסכים עמהם נביא, דאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין (עדות פ"א מ"ה), אם כן צריכין שיהיה במנין השני גם כן נביא, ונביא לא יאמר היפך דברי חבירו לעולם. ולזה כשצעקעל דואג שהיה ראש סנהדרין אמר כך מקובלני מבית דינו של שמואל ואי אפשר לבטל דבריהם לעולם, ולכן אמרו (מ"ד רות ד, ו) דואג מיני הוא, מינות יש בו שסובר דעה של שקר לחלוק על דברי אמת, ונתבטל דעה זאת לעולם, כי הוא דעה כוזבת דעת דואג

א. וז"ל הגמ' שם: משנה עמוני ומואבי אסורים ואיסורן איסור עולם, אבל נקבותיהם מותרות מיד וכו': גמרא וכו', א"ל דואג האדומי [לשאל המלך] עד שאתה משאיל עליו [על דוד הע"ה] אם הגון הוא למלכות אם לאו, שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו, מאי טעמא דקאתי מרות המואבית, א"ל אבנר תנינא עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית וכו', אלא מעתה ממזר ולא ממזרת ממזר, כתיב מום זה, מצרי ולא מצרית, שאני הכא דמפרש טעמא דקרא על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, דרכו של איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם, היה להם לקדם אנשים לקראת אנשים ונשים לקראת נשים, מיד ויאמר המלך שאל אתה בן מי זה העלם התם קרי ליה נער הכא קרי ליה עלם, הכי קא אמר ליה הלכה נתעלמה ממך צא ושאל בבית המדרש, שאל אמרו ליה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, אקשי להו דואג כל הני קושייתא אישתיקו, בעי לאכרוזי עליה, מיד ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש וכתוב יתרא הישמעאל, אמר רבא מלמד שחגר חרבו כישמעאל ואמר כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב, כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, ומי מהימן, והאמר רבי אבא אמר רב כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו, שאני הכא דהא שמואל ובית דינו קיים וכו', ע"ש.

ב. רבינו באוצר החיים (מצוה ע"ח פ' משפטים דף קפז:) הוסיף עוד בענין זה, וז"ל: ומעתה תבין אף שב"ד של בועז הכריעו עמוני ולא עמונית, לא רצה טוב ליגאול, ואמר פן אשחית את נחלתי (רות ד ו), דהיינו אפשר שיעמדו סנהדרין אחרים ויפסוקו עמוני וה"ה עמונית, ואז יפסל זרעו מקהל השם, ואף ישי היה מתיירא להמשיך מלכות בית דוד עד שהוצרך לשחרר שפחתו על תנאי כדי לטהר את בניו, כמבואר בעשרה מאמרות (חקור דין ח"ג פ"י) בבורך. וכן ב"ד של שאול היו מפפקין דבבר, עד שהוצרך יתרא לחגור חרבו כישמעאל, ואמר כך מקובלני מב"ד של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית (יבמות עז). ומה שאמר שמואל הרמתי, אומר אני שאף שאין יתרון לנביא בדיני התורה יותר משאר החכמים, היינו דוקא במידי דתליא בסברא, כגון לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות (זבחים קא). או דבבר הנדרוש בשלש עשרה מדות וכיוצא בזה. אבל אם אנו מסופקין בפירוש הכתוב כגון עמוני אם גם עמונית בכלל הכתוב או לא, שבודאי פירוש אחד למקרא ולא שנים וכיוצא בזה, אם הכריעו הב"ד הלכה ופירשו הכתוב על פי רבים כדת התורה, והיה עם מנין זה נביא ואמר להם שהסכימו את הלכה על צד אמת, כי זה הוא פירוש המקרא, מעתה אין כח ביד שום ב"ד

הרה"ק רבי מאיר בן רבי שמואל הלוי מסטאבניץ ואפטא זצ"ל בעל האור לשמים כ"ה תמוז תקפ"ט

בשדה התורה

נולד בשנת תק"כ, לאביו הרה"ק רבי שמואל סגל הלוי ורטנבערג מגזע השלי"ה, ולאמו הרבנית מרת פייגא מגזע השי"ך ע"ה, בנעוריו נתייתם מאביו ואמו הרבנית גידלתו לבדו. ומסופר שאמו חיבתו מאוד ומעולם לא הקיצתה משינתו, פעם אחת חלם לו שאמו מקיצתו משינתו, והיה לו לפלא אחר שאין דרכה בכך, וקם וראה שאמו היא בתרדמת שינתה, ולא היא שהקיצתה אותו, אז הבין שלא אמו הזאת הקיצתו, אלא האם כל חי השכינה הקדושה הקיצה אותו שיקום ויתגבר כארי לעבודת הבורא יתברך.

ויגדל הילד ויגמל, ומיום ליום עלה ונתעלה שמו ללמדן גדול ובקי וחרף טובא, ויצא לשוח בשדה, אל מקום ישיבת הגאון הגדול בדורו רבי אברהם יצחק הכהן כ"ץ בעל היכרת כהונה ואב"ד סטאבניץ ופינטשוב, רבו זה היה לרבו המובהק, והשפיע עליו כל תורתו וחכמתו, חיבב והעריץ אותו יותר מכל שאר תלמידיו בני הישיבה, בהיותו חכים ובקי טובא, מבין דבר מתוך דבר, ברוב בינה יתירה וחכמה קדושה, העריצו כ"כ עד שביקש רבו בצוואתו, שיעלה לפניו לזכות נשמתו בכל מה דאפשר, וז"ל: 'לתלמידי יידי הרבני המופלג החסיד מוה"ר מאיר סג"ל נ"י מסטאבניץ, יותן שמונה עשר זהובים פוליש, נפשי בשאלתי הלא ידוע לרום מעלתו, מגודל ידיעת התורה, כל תורתו למד ממני, וברא מזכה לאבא, וכמוהו שתלמידי הגון מזכה לרבו, זכרוני שיעלה לפניו, לזכות נשמתו מה דאפשר, וזה חסד של אמת ומובטחני שימלא בקשתי.'

בשדה הרבנות

בשנותיו הראשונות אחר נישואיו היה חי בדחקות גדולה, ולמד תורה מתוך הדחק, וכמעט שלא היה בביתו לחם לאכול, ובביתו לא היה אפילו מנעלים לו ולאשתו רק זוג אחד לשניהם יחד, וכל פעם שאחד הלך לרחוב העיר היה הוא לוקח הזוג מנעלים היחידים שהיה להם בביתם. ופעם אחת אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זצ"ל, לאשתו הרבנית ובנו הרה"ק רבי משה: בוא וניסע לסעודת הבוקר בסטאבניץ אצל רבי מאיר. וכשהגיעו לשם ראתה אשת רבי דוד מלעלוב איך שהרבנית הולכת עם המנעלים של בעלה לקנות להם לסעוד בבוקר, ועוד שהיה יום גשם והפשילה בגדיה למטה עד הארץ, כי לא היו לה אנפלאות (גרביים) ומשום צניעות הפשילה בגדיה עד למטה, וחזרה כשבגדיה מלאה רפש וטיט מפני הגשמים, אמרה לבעלה: מה אתה רוצה מאנשים האלה, אמר לה: עוד יבוא זמן ובבית הזה ישפך יין כמו מים, ויהיה להם עושר וכבוד.

וכן מסופר שמרוב דחקותו ישב כל ימיו בתענית, ולעת ערב היתה אשתו הרבנית מבשלת לו קאשע, ומרוב דחקותם קערה לבישול לא היה להם בביתם, והיתה הולכת ומבקשת משכינה בכל פעם קערה לבשל הקאשע. פעם אחת נתעכב רבי מאיר בבית המדרש אחר תפילת ערבית, והשכינה שהשאיילה הקערה ביקשה שיחזיר לה, והרבנית ביקשה ממנה שתמתין עד שיחזור בעלה, המתינה השכינה קצת וראתה שהוא מתעכב יותר מדי מלבוא, הלכה לתנור להוציא משם הקערה, וכשראתה הרבנית שהיא תופסת הקערה קפצה גם היא ותפסה הקערה, תוך כדי התאמצות נפלה הקערה על הארץ ונשברה, ומאכל הקאשע שבתוכו נשפך ונתלכלך עד שלא היה ראוי לאכילה, ובכתה מרוב צער ועגמת נפש על שלא יהיה לבעלה מה

לאכול אחר יום תעניתו, בתוך כך כשחזר מבית המדרש וראה עינה הבוכיות של אשתו וסיפרה לו כל המעשה, אמר לה: הניסיון הזה הוא הניסיון האחרון שהיה לנו, ומעתה ייטב ה' לנו, ועוד נזכה לאכול בקערות של כסף, למחרת המעשה שיגרו לו כתב רבנות העיר סטאבניץ על מקום רבו בעל היכרת כהונה, שעבר לכהן בעיר פינטשוב, ועל פי עצתו קיבלו את תלמידו רבי מאיר שימלא את מקומו, ומאז רמה קרנו והון ועושר בביתו, ולכבוד חג הפסח לרגל קבלת הרבנות קיבל מעושר אחד מורשא קערת כסף במתנה.

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל בעל 'האוהב ישראל', הגיע פעם אחת אליו, ואמר לו: יען שרואה ברוח הקודש שהוא צריך למלאות מקומו ברבנות אפטא, ואין מלכות נוגעת בחבירתה, וצריך אני להסתלק מהעולם, ע"כ מצאתי עצה של למדן, ואפטר אני מעצמי מהרבנות ואעקר את דירתני למדינה אחרת, (ועבר לעיר יאס), ועתה עמוד ומלא את מקום רבנות אפטא המגיע לך, ורבי מאיר נתיישב בעיר אפטא על מקום האוהב ישראל, ובה כיהן עד יומו האחרון ועל שמה נקרא.

בשדה החסידות

אח גדול היה לו לרבינו ושמו הרה"ק רבי מרדכי מסאטשוב זצ"ל, מגדולי תלמידי רבינו יעקב יצחק הלוי זצ"ל החוזה מלובלין, ובהשפעת אחיו נסע להסתופף בצל החוזה, והיה לחד מן חברי קדישא דליה, וכשהגיע אל החוזה אמר לו זוכרים אנו אותך כלוי עד זקננו לוי בן יעקב, שגם החוזה היה לוי, ושנינו עמדנו יחד בקרוב זה אצל זה על הדוכן. בעת האירוסין הגדולה בחצר הקודש לובלין בין שני תלמידיו גדולים, ה"ה רבינו הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סנדר מקאמרנא זיע"א בעל היכרות דברים, העומד מצד בנו החתן רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל הייחיל הברכה, עם הרבנית מרת גיטל בתו של רבינו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א, היה רבי מאיר יחד עם הרה"ק בעל הימאור ושמי ערבים קבלנים מצד הכלה, וזה הלשון בטר התנאים: ע"ק מצד הכלה, ה"ה הרב הגדול החסיד המפורסם כ"ש מוהר"ר קולנימוס בן המנוח מו' אהרן הלוי ז"ל, וה"ה הרב הגדול החסיד המפורסם כ"ש מוהר"ר מאיר בן המנוח מו' שמואל הלוי ז"ל, וכשקרא החוזה את שטר התנאים אמר במקום ערב קבלן אמר 'עקשן קדוש'.

בצל רבו מלובלין הכיר ונתודע אל רבינו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זיע"א, והיה תלמיד חבר שלו, ונסע לשבתות ויומי דפגרא אליו. ומסופר שפעם בסעודת ראש חודש כשהגיע רבי מאיר בצל רבו רבי אברהם מרדכי מפינטשוב, הביא מוכר היין על השלחן הטהור יין חדש לכבוד האורח, וכאשר מזג רבינו רבי אברהם מרדכי מהיין, שאל את המוכר: מהיכן לקח היין האלה, ואמנם לפתע נזכר המוכר שלקח את הבקבוק ממקום שהיה לו סתם יינם.

בשדה המנהיגות

בשבת פינחס האחרונה שנת הסתלקות רבינו החוזה מלובלין, והדרך בלובלין היה שהבעל קורא לא היה מחלק הקרואים, כפי הנדפס בחומשים, אלא כפי מה שהוראה רבינו החוזה שעמד על יד הקורא וסימן לו היכן שיפסיק, ובשבת הזאת שהה רבי מאיר בלובלין ונתן לו רבו לוי, לא כמנהגו שהיה עולה בעצמו לוי,

והתחיל הקורא לקרות ולא הראה לו רבנו היכן לסיים, עד שהגיע בפסוק 'פקוד ה' אלוקי הרוחות איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו', שם הראה לו החוזה לסיים, והיה כעין סמיכה שימשיך את שלהבת לובלין בגלילות פולין. ולאחר הסתלקות החוזה היה רבי מאיר רבם ומנהיגם של אלפי חסידי פולין שדבקו לאורו ומשנתו של רבינו החוזה.

בין הבאים להסתופף בצל קדשו, היה רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל הייחיל הברכה, עת שהיה גר אחר נישואיו בפולין, נסע גם כן על שבת אחת אצל רבי מאיר שחיבבו והעריצו במשך כל השבת, וסמך ידיו עליו.

היה השפעתו גדולה על כל סביבו ואפילו הגויים היו יראים מפניו, תפילתו היתה בנעימות ובעריבות, חסידים אמרו עליו: שניכר בקולו שהוא מגזע לוי בן יעקב, ותפילותיו עריבות כלוי העומד על הדוכן, והוא היה היורד לפני התיבה בלובלין אצל רבו החוזה, הלחין נוסח תפילה לימים הנוראים, והרבה נגוני פולין מקורם מבית מדרשו של רבי מאיר.

הסתלקותו ומורשתו

ביום כ"ה תמוז נסתלק רבינו ונטמן בעיר אפטא, השאיר אחריו: בנו שמילא מקומו רבי פנחס, ובנו השני רבי ישראל מסאטשוב, וגי' חתניו: רבי יעקב קופיל, רבי מנחם מנדל רובין מגלאנוב בן הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זצ"ל, ורבי אריה לייבוש נייחז מחעלם וטומשאוב, בא"ב לרבינו הב"ח.

אחר הסתלקותו נדפס ספרו הבהיר 'אור לשמים' רמוזים בדרך הקבלה והחסידות, על סדר הפרשיות ומועדי השנה, סיומי מסכתות, רמוזי נישואין, וחיודשי גפ"ת ושוי"ת בהלכה ואגדה. וראה מה שכותב חתנו רבי מנחם מנדל מגלאנוב בהסכמתו על הספר בענין דרכו בעת אמירת דא"ח לפני קהל תלמידיו, וז"ל: 'שבעת שיצאו הדברים מפיו הקדוש כמעט נתבטל ממצאיות הגשמיות, ושכינה מדברת מתוך גרונו, וכל דבריו הקדושים היה מה שנשפע לו משמים בעת ההיא, כאשר שמעתי ממנו כמה וכמה פעמים, אשרי עין אשר ראו זיו הדרת אור השכינה שהיה שורה על פניו הקדושים, ואשרי אוזן ששמעו דבריו הקדושים היוצאים בקדושה ובטהרה'. ספרו נתקבל כאחד מספרי היסוד בעולם החסידות והעבודה, וכלשון חתנו רבי אריה לייבוש נייחז מחעלם 'אכן גם הנגלות מדבריו ילהיבו הלבבות ויטעמו נועם צוף אמרותיו הטהורים'.

יחוס בית אבות

הרה"ק בעל האור לשמים זצ"ל, חתנו בעל בתו הרבנית פייגא ע"ה הרה"ק רבי אריה לייבוש ניהז מחעלם וטומשאוב זצ"ל, חתנו רבי צבי חיים זצ"ל, חתנו רבי משה זאב פינטשטיין מורשא זצ"ל, חתנו הגאון רבי אברהם אבא קאסאווסקי זצ"ל ראב"ד בירושלים בבית דינו של היזית רענן, חתנו הגאון רבי שלום לייב אייזנבאך בעל מחבר ספר 'תכלת מרדכי' ויבאר יצחקי על קדשים וטהרות, חתנו רבינו הראב"ד פיעה"ק הגאון הצדיק רבי ישראל יצחק הלוי רייזעמאן זצ"ל, חתנו רבינו הגאון הקדוש רבי שלום מקאמרנא זיע"א בעל הימעשה שלום, בנו יבדלחט"א כ"ק רבינו מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.